

Afina (1974), Z-verpleegkundige:

Niemand sprak erover, maar iedereen wist dat Romke ging sterven

In november van 2016 kwam Romke* bij ons op de groep wonen. Een kleine man met een verweerd gezicht, die het liefst buiten rondstruinde. Hij was eind zestig. Tot dan toe had hij begeleid gewoond, maar nu zijn gezondheid minder werd, behoefde hij 24-uurszorg, die wij hem in de instelling voor mensen met een verstandelijke handicap konden bieden. Romke had last van zijn hart. Zijn favoriete plek was het bankje voor het huis, aan de straat. Zodra de zon erop scheen, ging hij hier languit op liggen om een dutje te doen. 's Nachts maakte hij weinig slaapuren.

Als ik nachtdienst had, ging geregeld om 5.00 uur het alarm van de voordeur af. Dan snelde ik in mijn pyjama naar buiten op zoek naar een brandend rood lichtpuntje ter hoogte van het rookhok. Inderdaad, het was Romke, wist ik dan. In het begin zei ik hem: 'Ga lekker even naar bed. Het is pas vijf uur.' 'Nee, ik kan niet meer slapen,' antwoordde hij steevast. Op een gegeven moment pakte ik het anders aan. Als ik hem om vijf uur buiten had gesignaleerd, kleedde ik me aan en zette ik koffie. 'Nou jongen, als je zin hebt, schenk ik je een bakje in,' fluisterde ik hem dan toe. Ik vond het nogal wat dat hij daar in de kou in het donker zat. Na verloop van tijd kwam hij bij mij zitten en spraken we over koetjes en kalfjes. Hij had veel meegemaakt in zijn leven en dit was hem aan te zien. Als kind was hij samen met zijn vele broers en zussen uit huis geplaatst. Eén broer had weer contact met hem gelegd en bezocht hem geregeld. Dit vond Romke heel fijn. De broer vertelde dat Romke als jonge jongen ook al zijn eigen plan trok. Elk kind had z'n taakje, maar hier trok hij zich weinig van aan. Als het hem niet aanstond, fietste hij er vandoor om 's avonds pas weer terug te komen.

Elke vijf minuten een nieuw stokkie

Ook op de groep hield hij het liefst zijn eigen ritme aan. Wij waren blij als wij hem op z'n tijd zover kregen om zich te wassen of douchen. Geregeld vonden wij hem in bed met zijn dagelijkse kloffie nog aan. Ik had een goed contact met hem, vaak wisselden wij even een blik van verstandhouding, zo van: ik heb je door. En dan keek ik in zijn helderblauwe ogen. Naast roken, liefst elke vijf minuten een nieuw stokkie, had Romke nog een fervente hobby: de kringloopwinkel bezoeken. Eens in de twee weken ging hij hier naar toe. Eén keer kwam hij terug met dozen vol eieren, die hij aan de bewoners wilde slijten. Dit is helaas niet toegestaan. Daarom kochten wij als begeleiders de eieren van hem. Hij was een echte handelaar.

Zijn gezondheid ging al snel hard achteruit, zijn lichaam leek op te raken. Steeds vaker lag hij op het bankje voor het huis. Lopen ging almaar moeizamer, hij ademde zwaarder. Wij hadden gemerkt dat hij absoluut niet over de dood wilde praten. Een keer versprak een collega zich, zij zei zoets als: 'Het komt niet goed met jou.' 'Wat tinkt se wol net,' ging hij hierover tekeer in het Fries. Hij heeft het van boosheid op een lopen gezet, maar bij de eerstvolgende bocht kon hij al niet meer verder. Hij wilde het gewoon niet horen.

Romke gaf aan graag nog een keer naar de kringloop te willen, al was dit eigenlijk te veel voor hem. Een collega regelde een rolstoelbus en daar gingen ze. Met twee schatten kwam hij thuis: een oude TV en een pick-up. De TV kregen wij aan de praat, maar de pick-up niet. Een van de bewoners haastte zich naar een handige overbuurman, maar ook zijn pogingen mochten niet baten. Het zou te duur worden de pick-up in ere te herstellen.

Als begeleiding besloten wij dat hij niet meer de hele tijd voor het huis op het bankje kon liggen. Dit verplaatsten wij daarom naar het terras, waar Romke door een aantal coniferen uit het zicht van de straat werd gehouden. Ook kon hij zo de tuin in kijken. Het was inmiddels bijna zomer. We haalden zijn kussens en dekbed naar buiten voor warmte en comfort. Al snel liet Romke weten niet meer naar binnen te willen.

Laten we een partytent kopen

Bij koude nachten brachten wij hem een muts en een extra dekbed. Hij sliep er heerlijk. Maar wat als het regende? 'Laten we een partytent kopen,' opperde een van de collega's. Ik wist niet wat ik zag toen ik de volgende dag kwam aanlopen. Romke lag en sliep daar heerlijk. Het was echt zijn plekje. Overdag zat hij er aan tafel, emmertje naast zich voor het spugen. Pakje sigaretten aan de andere kant. Medebewoners die af en aan liepen om even bij hem te zijn of hem iets te eten en drinken te brengen. Eén vrouw die vaak zo moeilijk is voor zichzelf, toonde zich enorm zorgzaam. Geregeld bracht zij hem zijn favoriete drankje karnemelk en sloeg een arm om hem heen. Zo mooi om te zien. Niemand sprak erover, maar iedereen wist dat Romke erg ziek was en ging sterven.

Door onweersbuien was het niet altijd verantwoord om hem buiten te laten slapen. Wij vervingen het bankje daarom door een hoog-laagbed op wielen, zodat wij Romke wanneer het nodig was gemakkelijk naar binnen konden rijden door de terrasdeuren.

's Nachts kregen wij ondersteuning van de Vrijwillige Palliatieve Thuiszorg. Met de tuindeuren open sliepen zij binnen op de bank. Wij waren natuurlijk ook beschikbaar wanneer nodig. Zo begeleidden wij hem naar het einde. Romke is uiteindelijk in de huiskamer, waar iedereen bij was, overleden. Hij is heel rustig, op natuurlijke wijze, overgegaan. Benauwd is hij niet geweest, hij kreeg hiertegen morfinepleisters. Over de stang boven zijn bed hadden de begeleiders een laken gedrapeerd voor wat privacy. Ook voor de medecliënten. Iedereen kreeg de tijd om afscheid van Romke te nemen en zelf kreeg hij de gelegenheid om op zijn eigen manier weg te gaan, precies zoals het bij hem paste. Heel bijzonder om mee te maken.

*Romkes naam is gefingeerd